

2. Вайсбурд В. А. Эканоміка працы: вучэб. дапаможнік. М.: "Амега-Л", 2011. 376 с.
3. Генкін Б. М. Эканоміка і сацыялогія працы. М.: КНОРУС, 2007. 448 с.
4. Ладуцька Н. І. Бухгалтарскі ўлік у прамысловасці: вучэб. дапаможнік. Мінск: Кніжны Дом, 2011. 688 с.
5. Мумладзе Р. Г., Гужина Г. Н. Эканоміка і сацыялогія працы: падручнік. М.: КНОРУС, 2008. 328 с.
6. Эканамічная энцыклапедыя "Палітычная эканомія". М.: савецкая энцыклапедыя, 1980. 179 с.

ЗАРОБАК І АПЛАТА ПРАЦЫ: АДРОЗНЕННІ І ПАДАБЕНСТВА

Малуха А.С.

*Навуковы кіраўнік: Ржэўская Т.А.,
кандыдат эканамічных навук, дацэнт
Палескі дзяржаўны ўніверсітэт*

Заробак - найважнейшая сацыяльна-эканамічная катэгорыя, бо з аднаго боку – гэта кошт працоўных рэсурсаў, якія ўцягнутыя ў вытворчы працэс, з другога боку – гэта выдаткі на вытворчасць і рэалізацыю прадукцыі, што накіроўваюцца на аплату працы работнікаў прадпрыемства. На сённяшні дзень паняцці "аплата працы" і "заробак" часта прымяняюцца як сінонімы, таму неабходна вызначыць, у чым падабенства дадзеных азначэнняў і якія іх адрозненні.

Для больш правільнай трактоўкі дадзеных катэгорый разгледзім асноўныя падыходы розных аўтараў да вызначэння іх сутнасці, прадстаўленыя ў табліцы 1.

Табліца 1 – Падыходы да сутнасці катэгорый "аплата працы" і "заробак" ў эканамічнай літаратуры

Крыніцы	Вызначэнне
Аплата працы	
1. Чайкіна Л. А. [9, с. 174]	Аплата працы-сістэма адносін, звязаных з усталяваннем і ажыццяўленнем працадаўцам выплат работнікам у адпаведнасці з працай, якая выконваецца імі па працоўных дагаворах, а таксама ў адпаведнасці з законамі і іншымі прававымі актамі
2. Кульпанович О. А. [4, с. 4]	Аплата працы – ўзнагароджанне за працу в залежнасці ад кваліфікацыі работніка, складанасці, колькасці, якасці і ўмоў выконваемай работы, а таксама кампенсацыйныя і стымулюючыя выплаты
3. Жуліна Е.Г. [2, с.192]	Аплата працы – гэта сістэма адносін, звязаных з забеспячэннем ўстанаўлення і ажыццяўлення працадаўцам выплат работнікам за іх працу ў адпаведнасці з законамі, іншымі нарматыўнымі прававымі актамі аб працы, калектыўнымі дамовамі, пагадненнямі, лакальнымі нарматыўнымі актамі і працоўнымі дагаворамі (кантрактамі)
4. Локцеў В. Г. [7, с. 47]	Аплата працы-гэта форма ўзнагароджання за пэўную колькасць і якасць выкананай працы

Заробак	
5. Ладуцька Н. і. [5, с. 320]	Заробак – гэта сукупнасць ўзнагароджанняў у грашовай, натуральнай форме, што атрымліваюцца работнікам за фактычна выкананую працу, а таксама за перыяды, якія ўключаюцца ў працоўны час
6. Кибанов А. Я. [3, с.143]	Заробак – гэта грашавая выплата, якая належыць работніку ў кампенсацыю за яго працу
7.Бабук і. М. [1, С. 125]	Заробак – гэта цана працоўных рэсурсаў, затрачаных на працэс вытворчасці
8. Ляшчылаўскі П.В., Гусакоў В.Г., Нівейша Е.І	Заробак – гэта сукупнасць узнагароджанняў, якія вылічаюцца ў грашовых адзінках або (і) натуральнай форме, якія наймальнік абавязаны выплаціць работніку за фактычна выкананую працу, а таксама за перыяды, якія ўключаюцца ў працоўны час
9.Працоўны Кодэкс Рэспублікі Беларусь [8]	Заробак – узнагароджанне за працу, якое наймальнік абавязаны выплаціць работніку за выкананую працу ў залежнасці ад яе складанасці, колькасці, якасці, умоў працы і кваліфікацыі работніка з улікам фактычна адпрацаванага часу, а таксама за перыяды, якія ўключаюцца ў працоўны час
10.IAS 19	Ўзнагароджання работнікам-усе формы кампенсацыі, якія прадпрыемства прадастаўляе работнікам у абмен на аказаныя імі паслугі або скасаванне працоўнага пагаднення

Агляд літаратурных крыніц адносна сутнасці катэгорый "аплата працы "і" заробак " паказаў, што існуюць мноства адрозненняў, якія робяць іх у строгім сэнсе нераўнапраўнымі. Аплата працы з'яўляецца больш шырокім паняццем, чым заробак, так як яна ўключае ў сябе не толькі выплаты з фонду заробку, але і заахвочвальныя выплаты, якія не маюць дачынення да зарплаты, напрыклад, прэміі за распрацоўку і ўкараненне новай тэхналогіі, павышэнне якасці прадукцыі, крыніцай якіх выступае не фонд заробтнай платы, а прыбытак арганізацыі або сродкі спецыяльнага прызначэння і мэтавыя паступлення.

Аб'ектам аналізу ў бухгалтарскім уліку ў асноўным выступае заробак, так як з аднаго боку, заробак з'яўляецца складнікам выдаткаў вытворчасці для працадаўцы, а з другога боку – прыбыткам для работніка, які імкнецца яе максымізаваць.

Літаратура:

1. Бабук І. М., Дзямідаў В. І., Грынцэвіч Л. І. Эканоміка прадпрыемства: вучэб. дапаможнік для слухачоў сістэмы павышэння кваліфікацыі і падрыхтоўкі кадраў. Мінск: БНТИ, 2013. 327 с.
2. Жуліна, Е. Г. нармаванне працы за мяжой. М.: часопіс "Гарачая лінія бухгалтара", 2006. 207с.
3. Кибанов А. Я., Баткаева І. А., Мітрафанова Е. А. Матывацыя і стымуляванне працы.деят-насці. Мінск: Дыкта, 2014. 695 с.
4. Кульпановіч А. А. Удасканаленне фінансавання і аплаты працы ў дзяржаўных арганізацыях аховы здароўя: вучэб.-метад. і гэта не так, як гэта было. Мінск: БелМАПА, 2014. 460 с.
5. Ладуцька Н. І. Бухгалтарскі ўлік у прамысловасці: вучэб.дапаможнік. Мінск: Кніжны Дом, 2011. 688 с.

6. Ляшчылоўскі П. В., Гусакоў В. Г., Нівейша Е. І. Эканоміка прадпрыемстваў і галін АПК. Мінск: БДЭУ, 2017. 574 с.

7. Локцеў В. Г. нармаванне і аплата працы: Вучэбны дапаможнік-Мінск: ТАА "Сучасная школа", 2006. 240 с.

8. Працоўны кодэкс Рэспублікі Беларусь ад 26.07.1999 г. №296-3 (у рэд. Законаў Рэспублікі Беларусь ад 01 студзеня 2015 №238-3). Кансультант Плюс: Беларусь. Тэхналогія Праф. 3000. ТАА "ЮрСпектр", Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэспубліка Беларусь. Мінск, 2020.

9. Чайкіна Л. Ф. суадносіны якасці працы і заробка: Вучэбны дапаможнік. Томск: 2012. 174 с.

АБ ЗБОРЫ ПЛАСТЫКАВЫХ АДХОДАУ НА СЕЛЬГАСПРАДПРЫЕМСТВАХ У БРЭСЦКАЙ ВОБЛАСЦІ

Петрушкевіч Г.А.

*Навуковы кіраўнік: Савік Л.Я., д.э.н., прафесар
Палескі дзяржаўны ўніверсітэт*

У цяперашні час на міжнародным узроўні перад рэспублікай Беларусь ставяцца задачы экалагізацыі эканамічнай дзейнасці. Адным з актуальных напрамкаў дадзенай дзейнасці ў рэспубліцы з'яўляецца развіццё "зялёнай" эканомікі. Для вырашэння гэтай задачы ў рэспубліцы распрацаваны план развіцця гэтага віду эканомікі, які ўключае цэлы шэраг мерапрыемстваў па абароне навакольнага асяроддзя. Аднак, нягледзячы на наяўнасць агульнай канцэпцыі развіцця "зялёнай" эканомікі, дэталёвая прапрацоўка дадзенага кірунку адсутнічае.

Найважнейшая роля ў гэтым плане адводзіцца ў свеце цыркулярнай эканоміцы, г.зн. эканоміцы замкнёнага цыклу з мінімізацыяй адходаў вытворчасці і іншых відаў забруджванняў. Праведзеныя навуковыя даследаванні паказваюць, што цыркулярная эканамічная дзейнасць дазваляе скараціць выдаткі, звязаныя з пахаваннем бытавых адходаў і адходаў вытворчасці, вырашыць праблемы з колькасцю адходаў на палігонах, забяспечыць прамысловасць таннай сыравінай, эканоміць электраэнергію, стварыць новыя працоўныя месцы на перапрацоўчых прадпрыемствах, развіваць экалагічна чыстыя тэхналогіі, атрымаць істотны даход ад рэалізацыі асобных кампанентаў адходаў, захоўваць сыравінныя рэсурсы для будучых пакаленняў і інш. Даказана, што перапрацоўка пластыкавых адходаў можа эканоміць электраэнергію на 30%, расход паветра ў вытворчасці на 25%. Вядома, што пры перапрацоўцы кожнай тоны пластыкавых адходаў эканоміцца 1,8 тон нафты. Пры гэтым пластык у паўторным цыкле можа выкарыстоўвацца да 30 разоў [1].

У адпаведнасці з названай мэтай у рабоце пастаўлена задача вывучэння бягучага стану збору і перапрацоўкі адходаў з пластыка на шэрагу прадпрыемстваў рэспублікі ў прыватнасці на прамысловых прадпрыемствах